

### A festmény restaurálása

A festmény különböző pontjairól vett minták rétegcsiszolatain, polarizációs mikroszkóp alatt, láthatóvá váltak a lakkrétegek, a pigmentréteg és a vékony alapozás is. A lumineszcens felvételeken pedig feltűnt, hogy a pigmentek kötőanyaga is lumineszkál a lakkrétegekhez hasonlóan. A képet keretező ornamentális szegélyből vett minta csiszolatán egyértelműen



3. ábra. Festményrészlet restaurálás után

mindössze egy lakkréteg jelent meg, melyből arra következtettünk, hogy a szegélydíszítményt a festmény magába foglалó keret valószínűleg takarhatta. A figurális képmézót viszont felújítás céljából időről-időre újra lakkozhatták. A második és az utolsó lakkréteg között, illetve az utolsó tetején a csiszolatokon látható sötét réteg a használat során ráakódott szennyeződés lehet. Eleinte a régi, megsötétedett lakkréteg regenerálása tűnt a megfelelő megoldásnak, mert tartottunk attól, hogy a festmény lakkbán kevert pigmentekkel készülhetett. Felvetésünket a csiszolatokról készült lumineszcens felvételek igazolni látszottak. A papírhordozó konzerválása után azonban a brüsszeli keverékkel végzett tisztítópróba eredményesnek és kíméletesnek bizonyult, így a lakkréteget biztonsággal tudtuk eltávolítani. A fegyverek, a ruhák díszítményei, a nyergek, a löszerszámok és a baldachin a párnával, valamint a szegélymotívum aranyozással kombinálva készültek. A hiányok pótlása hagyományos kréta tömítéssel készült, majd egy réteg damárlakk után az esztétikai helyreállítás kiszívott olajfestékkel beilleszkedő retussal készült. A festmény visszakerült megtisztított bársonykeretébe

Szalai Veronika

## A PNYME Restaurátor Szakosztály vezetősége

2002-től a PNYME Restaurátor Szakosztály vezetősége a választások alapján a következő:

Elnök: Orosz Katalin, Magyar Országos Levéltár  
Titkár: P. Holl Adrienn, Országos Széchényi Könyvtár  
Vezetőség: Csillag Ildikó, OSZK  
Fehrentheil Henriette, Ars Alba Bt.  
Horváth Pál, OSZK  
Karsaly Beatrix, OSZK  
Tóth Tiborné, MOL

Az önéletrajzok többsége már megjelent a Papírpár 1. számában.

Folytatjuk a PNYME Restaurátor Szakosztály vezetőségének bemutatását:



### Orosz Katalin

A gimnázium elvégzése után nem találtam a helyem, a biológusi pálya felé kacsintgattam, de hamar rájöttem, hogy nem ez az én utam. Így jelentkeztem a Misztótfalusi Kiss Miklós Nyomdaipari Szakközépiskola és Szakmun-

kásképző Intézet érettségizett könyvkötő szakára. A tanulódót a Zrínyi Nyomdában Rácz Ferenc szárnyai alatt töltöttem, majd Farkas Péter könyvkötő mester tanítgatott a szakma szépségeire.

1991 januárjában aztán elhelyezkedtem a Magyar Országos Levéltár könyvkötészetében. Szintén ez év februárjában megkezdtem tanulmányaimat az Országos Széchényi Könyvtár által szervezett könyv- és papírrestaurátor tanfolyamon, ahol 1993-ban tettem záróvizsgát és kaptam bizonyítványt.

Ez az év nagyon zsúfolt és egyben eredményes volt számomra, hiszen ekkor volt szerencsém részt venni egy két hónapos, az ICCROM által szervezett nemzetközi papírrestaurátor tanfolyamon Ausztriában. Ez volt számomra az első kitekintés a nagyvilágra, megismerkedhettem a szakma „nagyjainak” munkamódszereivel, a legújabb anyagokkal és nem utolsó sorban az ott működő etikai szempontokkal is. Így aztán ezt követően lelkesedéssel és kíváncsisággal telve kezdtem meg hazaérkezésem után tanulmányaimat a Magyar Képzőművészeti Főiskola Múzeumi és Közgyűjteményi Tárgyrestaurátor szakán, papír-bőr szakirányon. Itt 1998-ban szereztem meg a diplomát. Közben

tovább dolgoztam a Magyar Országos Levéltár kötetésében, de 1996-ban átkerültem a restaurátor műhelybe, ahol nagyobb lehetőségem van jellegzetes levéltári restaurátori feladatokat ellátni; iratokat, okleveleket, könyveket, pecséteket stb. helyreállítani.

A Papír- és Nyomdaipari Egyesület Restaurátor Szakosztályának 1991 óta vagyok a tagja, 1998-ban pedig a Restaurátor Szakosztály titkárává választottak.



### **Tóth Tiborné**

1954-ben születtem Budapesten, leánykori nevem Schaffer Katalin.

1971-ben sikeres könyvkötő szakvizsgát tettem a Nyomdaipari Szakmunkásképző Intézetben. Még ebben az évben az Országos Széchényi Könyvtár Guszev utcai könyvkötészetében kezdtem dolgozni, ahol további szakmai gyakorlatra tettem szert. Lehetőségem nyílt a Pollack Mihály téri, Hírlap restaurátori csoportban két évet dolgozni, ahol égett, töredezett savas újságok kezelését, tisztítását, javítását végeztem.

Az ott szerzett tapasztalataimat jelenlegi munkáim során is tudom alkalmazni. 1980-tól MTE SZ Papír- és Nyomdaipari Egyesület tagja vagyok. Előadásokon, tanulmányi utakon rendszeresen vettem részt, a szakmai továbbképzésem érdekében. 1990-ig az Országos Széchényi Könyvtár könyvkötészetében dolgoztam. Szerettem volna szakmán belül más területet is megismerni. Kérésre kerültem az Országos Széchényi Könyvtár Nyomdaüzemébe. 1990-ben jelentkeztem az ISZTI-be, ahol 1992-ben nyomdai előkészítői szakvizsgát tettem, amely montírozás, nyomdai fényképezés és formakészítésre adott képesítést. Szakosítás után az új kiadványok szerkesztésével foglalkoztam. 1998-ban az OSZK Tudomány és Módszertani Központ számítógép-kezelő és szedő tanfolyamát végeztem el, ami munkámat szakmai tudásomat nagyban segítette. Ezen időszak alatt sem maradtam hűtlen eredeti szakmámhoz, a könyvkötészethez. Szabadidőmben, barátaim, ismerőseim felkérésére, régi könyvek, újrakötését vállaltam, az eredetiség tiszteletben tartásával. 2000 januárjában az Országos Széchényi Könyvtár nyomdaüzemét felszámolták, munkahelyem megszűnt. 2000 februárjában az Országos Levéltár Uri utcai műhelyében meglátva a több tucat poros, bőrs és vászon kötésű könyvet, újjáéletem eredeti

szakmám iránti szeretetemet, és újra a könyvkötészet mellett döntöttem. Feladatunk sokrétű, mely mindig tartogat új kihívásokat számunkra. Egy-egy könyv egyedi elbírálást igényel, ilyenkor kollégáimmal, restaurátorokkal egyeztetve hozunk döntést a könyvek javításának módjáról. Azon szerencsés emberek közé tartozom, akit pályája során segítőkész és bennem bízó kollégák vettek és vesznek körül.



### **P. Holl Adrien**

1969-ben születtem Sopronban. 1988-ban érettségiztem a nagykanizsai Winkler Lajos Vegyipari Szakközépiskolában és általános vegyész képesítést szereztem. A tanulmányaimat jeles eredménnyel fejeztem be és elnyertem a Winkler

Lajos díjat. 1992-ben elvégeztem a Könnyűipari Műszaki Főiskola papírgyártó és feldolgozó szakát. Papíripari üzemtechnológiai oklevelet kaptam jeles eredménnyel. Tudományos Diákköri munkánkkal hallgatótársammal együtt első helyezést értünk el. 1992-ben elhelyezkedtem az Országos Széchényi Könyvtár Restauráló osztályán mint papírvegyész. Munkám célja könyvtári dokumentumok restaurálására szolgáló anyagok, módszerek, eljárások vizsgálata, továbbfejlesztése.

Két legfontosabb témám: A restaurálás során használt cellulózrostok és ismeretlen ragasztóanyagok mikroszkópos azonosítása és dokumentálása mikroszkópos fényképezéssel, a második: papírontó gépeken papírkészítési kísérletek, valamint az öntött papírok fizikai-kémiai tulajdonságainak vizsgálata.

A kutatás mellett oktatási tevékenységet is végzek. 1992-től az OSZK felsőfokú restaurátorképző tanfolyamán oktatóként veszek részt. Általános kémiát és papír technológiát tanítok. Rendszeresen tartok előadásokat és publikálok a Papíripar c. folyóiratban.

1992-ben beléptem a PNYME Restaurátor Szakosztályába. 1993-ban megválasztottak vezetői tagnak. 1994-től 2001-ig gyese voltam, két fiunk született. 2002 februárjában megválasztottak a PNYME Restaurátor szakosztály titkárának. Szeretném a restaurátorok között eddig is jól működő információs csatornákat még tovább szélesíteni és munkámmal hozzájárulni a színvonalas szakosztályi életéhez.